

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej ako „MV SR“ alebo „gestor“)

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, (ďalej ako „MZ SR“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov:

Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon o cestnej premávke“)

Lokalizácia: § 88 ods. 3

Účinnosť: 01.02.2009 a 01.01.2025

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 96

Jazyková bariéra pri psychologickom vyšetrení pre vodičov taxislužby

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2024/259/sprievodne-dokumenty?stadiumUuid=ce9274d2-748f-433d-89fb-cc8f3aace37c>
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
-

Hĺbkové ex post hodnotenie:

☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu

☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Táto regulácia stanovuje, že psychická spôsobilosť na výkon činností v doprave sa posudzuje na základe psychologického vyšetrenia, ktoré vykonáva kvalifikovaný psychológ. Psychológ musí mať certifikát na certifikovanú pracovnú činnosť v oblasti dopravnej psychológie a byť registrovaný podľa príslušných právnych predpisov. Táto regulácia má priamy vplyv na osoby, ktoré vykonávajú alebo plánujú vykonávať činnosti, kde je dôležitá psychická odolnosť a schopnosť bezpečne reagovať v náročných situáciách (napr. vodiči profesionálnych vozidiel, piloti, dispečeri). Pôsobenie regulácie zahŕňa niekoľko kľúčových aspektov. Regulačný rámec je navrhnutý tak, aby zabezpečil, že osoby vykonávajúce činnosti v doprave sú psychicky spôsobilé zvládať stres, prijímať rozhodnutia a reagovať v kritických situáciách, čím sa znižuje riziko nehôd spôsobených psychickými faktormi. Psychologické vyšetrenie umožňuje odhaliť prípadné problémy, ako sú zvýšená agresivita, impulzivnosť či nízka schopnosť koncentrácie, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť na cestách alebo pri práci v dopravných odvetviach. Regulácia zároveň kladie dôraz na vysokú odbornú spôsobilosť a psychickú pripravenosť pracovníkov v doprave, čo zlepšuje celkovú úroveň služieb v tomto sektore. Certifikácia dopravných psychológov a ich registrácia podľa osobitného predpisu zabezpečuje, že psychologické posúdenia sú vykonávané v súlade s odbornými a etickými normami.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
V zmysle súčasnej právnej úpravy platí, že nie je definovaná podmienka ovládania slovenského jazyka pri posudzovaní psychickej spôsobilosti. Poznatky z aplikačnej praxe však ukázali, že väčšina odborných a certifikovaných pracovísk na vykonávanie psychologického vyšetrenia, ktorým sa posudzuje psychická spôsobilosť, nedisponujú základnými jazykovými mutáciami týchto vyšetrení a bez znalosti slovenského jazyka ich nie je možné urobiť. Vzhľadom k enormnému nárastu cudzincov neovládajúcich slovenský jazyk v odvetví taxislužby môže ísť o veľké riziko.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu neboli identifikované dotknuté subjekty. Ex post: Dotknutými subjektami sú taxikári v počte približne 18 000.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu / regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
97	Jazyková bariéra pri psychologickom vyšetrení pre vodičov taxislužby	§ 88 ods. 3	01.01.2025	Taxikári	18 000	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Náklady sa nedajú vypočítať, pretože nedisponujeme počtom certifikovaných dopravných psychológov, ktorí ponúkajú svoje služby aj v cudzom jazyku. Regulácia stanovuje všeobecnú povinnosť absolvovať psychologické vyšetrenie, avšak špecifiká, ako napríklad potreba jazykových mutácií testov, závisia od individuálnych schopností a ponuky jednotlivých psychológov. Okrem toho náklady na vyšetrenia sa môžu líšiť v závislosti od regiónu, jazykovej mutácie a dopytu. Nejednotnosť cien a nedostatočné údaje spôsobujú, že akékoľvek odhady nákladov by boli špekulatívne a nepresné. Počet cudzincov v taxislužbe za posledné roky nesmierne stúpol a je predpoklad, že tento trend bude pokračovať, už len z dôvodu zákonných opakovaných psychologických vyšetrení.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Zdroje početnosti tvoria interné štatistiky MZ SR.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň ide o reguláciu, pre ktorú nie je možné samostatne kvantitatívne posúdiť skutočné náklady. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, odbor dopravenej polície

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, sekcia zdravia, odbor modernizácie psychiatrickej a psychologickkej starostlivosti – formou e-mailu

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

Občianske združenie Asociácia TAXI Slovenskej republiky (ďalej ako „ATX“ alebo „predkladateľ“), 53007638

Zúčastnené subjekty:

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

Občianske združenie
Asociácia TAXI
Slovenskej republiky

Forma:

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

Dátum vykonania:

10. 12. 2024

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 28. 10. 2024 do 11. 11. 2024.

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácii:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

ATX zdôrazňuje, že hoci na Slovensku existujú dopravní psychológovia, ktorí už disponujú jazykovými mutáciami psychologických testov, ich počet je výrazne obmedzený. Tento nedostatok spôsobuje praktické problémy, ako napríklad potrebu uchádzačov vyhľadávať odborníkov v iných regiónoch alebo mestách. Takéto cestovanie nielenže predlžuje celý proces posudzovania psychickej spôsobilosti, ale zároveň predstavuje pre zahraničných vodičov ďalšie finančné zaťaženie, čím sa ich vstup do pracovného procesu komplikuje. Taxikári upozorňujú, že súčasný stav môže mať negatívny dopad na celý sektor taxislužieb. Nedostatočné pokrytie jazykovými mutáciami vedie k tomu, že niektorí zahraniční vodiči, ktorí jazykovým bariéram nečelia, môžu byť nesprávne vyhodnotení ako psychicky nespôsobilí. To má za následok nielen straty na strane jednotlivcov, ale aj zníženie konkurencieschopnosti taxislužieb ako celku, ktoré sú v súčasnosti čoraz viac závislé na zahraničnej pracovnej sile.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Dôvodom vzniku tejto regulácie bola podľa gestora potreba zabezpečiť vysokú úroveň bezpečnosti a kvality služieb v doprave prostredníctvom systematického posudzovania psychickej spôsobilosti osôb vykonávajúcich činnosti v náročných a stresových situáciách. Právny predpis reaguje na požiadavky praxe, kde zlyhanie psychickej odolnosti, či schopnosti primerane reagovať môže mať vážne následky na zdravie, životy ľudí a na celkovú bezpečnosť dopravného systému. Regulácia sa zameriava na včasné zistenie problému nedostatočnej psychickej spôsobilosti pracovníkov v doprave, ktorá by mohla viesť k zvýšenému riziku dopravných nehôd alebo iných kritických situácií. Bez spoľahlivého posúdenia psychickej pripravenosti osôb, ako sú vodiči profesionálnych vozidiel, piloti či dispečeri, existuje riziko zlyhania pri zvládaní stresu, nedostatočnej koncentrácie alebo impulzívneho správania, čo ohrozuje bezpečnosť všetkých účastníkov dopravy.

Regulácia rovnako posilňuje prevenciu voči rizikám spojeným s psychickými faktormi v doprave. Psychologické vyšetrenia umožňujú identifikovať potenciálne rizikové vlastnosti, ako sú zvýšená agresivita, nízka schopnosť zvládania stresu, či impulzívne rozhodovanie, čím sa predchádza možným nehodám alebo iným nebezpečným situáciám. Zavedenie odborných štandardov pre psychológov v oblasti dopravnej psychológie zabezpečuje, že hodnotenie spôsobilosti je vykonávané na vysokej profesionálnej úrovni.

Regulácia naplňa svoj cieľ zlepšovaním bezpečnosti a kvality v doprave prostredníctvom zabezpečenia psychickej pripravenosti osôb vykonávajúcich kritické činnosti. Tým sa nielen znižuje riziko nehôd, ale zároveň zvyšuje dôvera verejnosti v bezpečnosť dopravných služieb. Certifikácia dopravných psychológov a ich registrácia podľa osobitných právnych predpisov prispievajú k tomu, že psychologické posúdenia sú realizované v súlade s najvyššími odbornými a etickými normami.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

ATX navrhuje doplnenie regulácie § 88 ods. 3 zákona o cestnej premávke, ktorá by zabezpečila, aby dopravní psychológovia disponovali základnými jazykovými mutáciami psychologických vyšetrení. Táto úprava je považovaná za nevyhnutnú vzhľadom na rastúci počet cudzincov pôsobiacich v odvetví taxislužby, ktorí neovládajú slovenský jazyk. Podľa zástupcov taxislužieb súčasná prax, keď psychologické vyšetrenia prebiehajú prevažne v slovenčine, výrazne obmedzuje schopnosť zahraničných uchádzačov plne porozumieť otázkam a úlohám počas testovania. Tento jazykový deficit môže viesť až k nesprávnemu vyhodnoteniu psychickej spôsobilosti, čím sa zvyšuje riziko pre bezpečnosť na cestách.

Ďalším argumentom taxikárov je riziko pre bezpečnosť cestnej premávky a samotných klientov taxislužieb. Ak psychologické vyšetrenia nie sú vykonávané v jazyku, ktorému uchádzači rozumie, existuje vysoké riziko, že niektoré psychické nedostatky alebo rizikové faktory nebudú včas odhalené. Táto situácia môže viesť k zvýšenému počtu nehôd alebo iných incidentov spôsobených nedostatočne posúdenými vodičmi. Alternatívnym riešením by mohlo byť využívanie povinných prekladov len pre najpoužívanjšie cudzie jazyky ako angličtina a ruština. Úprava by podľa predkladateľa prispela k zlepšeniu kvality a spravodlivosti psychologických vyšetrení a zároveň by pomohla sektoru taxislužieb efektívnejšie sa adaptovať na aktuálne podmienky na trhu práce. Zavedenie aspoň základných jazykových mutácií by bolo krokom k profesionalizácii dopravy a zníženiu rizík pre všetkých účastníkov cestnej premávky.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor zdôrazňuje, že súčasný systém je vyvážený a dostatočne efektívny, a preto neexistuje reálna potreba jeho úpravy. Zavedenie povinnej jazykovej úpravy by podľa názoru Ministerstva vnútra SR neprineslo zlepšenie ani vyššiu bezpečnosť, keďže aktuálne dostupné riešenia plne pokrývajú potreby zahraničných uchádzačov a zabezpečujú, že procesy sú vykonávané na vysokej odbornej úrovni. Zároveň MZ SR upozorňuje, že na Slovensku sa pri dopravno-psychologických vyšetreniach využíva okrem iných aj Vienna Test System, ktorý je vyvinutý rakúskou spoločnosťou Schuhfried. Po zakúpení licencie je tento test poskytovaný s viacerými jazykovými verziami, ktoré môžu byť podľa potreby využité a sú odporúčané. Počet dostupných jazykových verzií závisí od roku, v ktorom bola licencia zakúpená, pričom pre danú licenciu je aktuálne k dispozícii približne 40 jazykových mutácií, vrátane angličtiny, češtiny, slovenčiny, čínštiny, fínčiny, gréčtiny, nemčiny, holandčiny, chorvátčiny, poľštiny, maďarčiny, rumunčiny, ruštiny, portugalčiny (vrátane brazílskej), hindčiny a ďalších.

Z uvedených dôvodov gestor neodporúča zavedenie navrhovanej úpravy a navrhuje ponechať súčasný systém dopravno-psychologických vyšetrení bez zmien. Podľa gestora je zachovanie súčasného nastavenia regulácie najlepším riešením, ktoré reflektuje aktuálne potreby sektora bez zbytočných administratívnych a finančných komplikácií.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Právny predpis ustanovuje, že psychická spôsobilosť na vykonávanie činností v oblasti dopravy sa hodnotí prostredníctvom psychologického vyšetrenia, ktoré realizuje odborne kvalifikovaný psychológ. Tento psychológ musí byť držiteľom certifikátu pre špecializovanú pracovnú činnosť v dopravnej psychológii a registrovaný v súlade s platnými právnymi normami. Uvedená regulácia sa priamo dotýka osôb, ktoré vykonávajú alebo plánujú vykonávať činnosti, kde je kľúčová psychická stabilita a schopnosť efektívne reagovať v stresových a kritických situáciách, ako sú napríklad profesionálni vodiči, piloti alebo dispečeri.

Spracovateľ sa zoznámil s predmetnou reguláciou § 88 ods. 3 zákona o cestnej premávke, ktorá sa zameriava na včasné zistenie problému nedostatočnej psychickej spôsobilosti pracovníkov v doprave, ktorá by mohla viesť k zvýšenému riziku dopravných nehôd alebo iných kritických situácií. Regulácia podľa spracovateľa posilňuje prevenciu voči rizikám vyplývajúcim z psychických faktorov v doprave. Psychologické vyšetrenia umožňujú odhaliť rizikové vlastnosti, ako sú zvýšená agresivita, slabá odolnosť voči stresu či impulzívne správanie, čím sa znižuje pravdepodobnosť nehôd a iných nebezpečných situácií. Zavedenie odborných štandardov pre dopravných psychológov zabezpečuje, že posudzovanie spôsobilosti prebieha na vysokej profesionálnej úrovni. Na základe jednotlivých informácií spracovateľ hodnotí reguláciu ako optimálne nastavenú a plne fungujúcu.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Spracovateľ sa zoznámil s navrhovanou úpravu regulácie § 88 ods. 3 zákona o cestnej premávke od predkladateľa, ktorá by zaviedla povinnosť dopravných psychológov disponovať základnými jazykovými mutáciami psychologických vyšetrení. Rozumie jeho argumentom, že táto zmena je nevyhnutná vzhľadom na výrazný nárast zahraničných vodičov pôsobiacich v taxislužbách, ktorí neovládajú slovenský jazyk. Súčasná prax, kedy sú psychologické vyšetrenia dostupné prevažne v slovenskom jazyku, podľa predkladateľa spôsobuje riziko nesprávneho posúdenia psychickej spôsobilosti, čo môže ohroziť bezpečnosť premávky a kvalitu poskytovaných služieb. Aj keď na Slovensku pôsobia niektorí dopravní psychológovia s jazykovými mutáciami testov, ich počet je obmedzený, čo zahraničným uchádzačom často komplikuje prístup k vyšetreniam a zvyšuje ich finančné a časové náklady.

Rovnako spracovateľ berie na vedomie nesúhlas gestora s navrhovanou zmenou. Podľa jeho názoru je v súčasnosti na Slovensku dostatočný počet certifikovaných dopravných psychológov, ktorí vykonávajú vyšetrenia aj v cudzom jazyku, s čím sa spracovateľ stotožňuje. Súčasná prax už poskytuje efektívne riešenia pre zahraničných uchádzačov, a teda nevidí potrebu zavádzať plošnú povinnosť pre všetkých dopravných psychológov disponovať jazykovými mutáciami testov. Takáto zmena by predstavovala zbytočnú administratívnu záťaž a mohla by zvýšiť náklady na proces certifikácie psychológov. Po preskúmaní návrhu predkladateľa, jeho argumentov a stanoviska gestora, spracovateľ súhlasí s negatívnym postojom Ministerstva vnútra SR. Súčasná regulácia a prax, ktorá umožňuje uchádzačom o psychologické vyšetrenie nájsť dopravných psychológov so schopnosťou vyšetrenia v cudzom jazyku, je dostatočná. Povinnosť plošne zavádzať jazykové mutácie testov pre všetkých psychológov by znamenala neprimeranú administratívnu a finančnú záťaž bez jasného prínosu pre bezpečnosť cestnej premávky. Na základe uvedeného spracovateľ neodporúča navrhovanú úpravu právnej regulácie a navrhuje ponechať súčasný stav.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

☒ ponechať reguláciu	☐ upraviť reguláciu	☐ zrušiť reguláciu bez náhrady
☐ upraviť aplikačnú prax		

9.4.5 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Spracovateľ odporúča ponechať reguláciu v platnosti a nenavrhuje jej zmenu ani úpravu aplikačnej praxe.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia